

עונג שבת

ש"ק פר' "דברים" תשפ"ה	נא לשמור על קדושת הגליון	שנה מ"ה
גליון מס' 2254 / מערכת 0556712073		

הקדמה לספר דברים מהרמב"ן

והטעם שלא נזכרו מצוות אלו קודם, ליוצאי מצרים, כי אולי לא נהגו באותן המצוות רק בארץ, אע"פ שהם חובת הגוף כמו שבא בעניין הנסכים, אומר מפני שאינן תדירות, לא הזכיר רק בבנים נוחלי הארץ, ולכן לא נאמר וידבר ה' אל משה לאמר צו את בני ישראל שכל המצוות נאמרו קודם וכאן לא היה הדבר. ומסיים הרמב"ן: "וטרם שיתחיל בביאור התורה, התחיל להוכיחם ולהזכיר להם עוונותיהם, כמה ימרוהו במדבר, וכמה שהתנהג עמהם הקב"ה במידת הרחמים, וזה להודיע חסדו עמהם, ועוד שלא יחזרו לקלוקלם פן יספו בכל חטאתם, שלא יאמרו לא נוכל לרשת את הארץ, כי אין אדם שלא יחטא ומיד תהיה מידת הדין מתוחה כנגדו ונאבד, לכן הודיעם משה רבינו כי הקב"ה רחמן מלא רחמים, כי הסליחה והמחילה ממנו ית'... וכענין שאמר הכתוב כי עמך הסליחה למען תיורא".

חורבן בית המקדש

יוחנן אחר ההתחלה. והנה דווקא לפנות ערב אנחנו מקילים בעינו: יתן לשבת על כסא מחצות היום, לנקות את הבית, למה דווקא בשיא היום, בזמן השריפה ממש, כשכולם רואים את ביהמ"ק בוער באש וכולם בוכים, למה מקילים בעינו, מפני התקווה לגאולה, כפי שעשה ר"ע כשראה שועל יוצא מבית קודש הקדשים היה מצחק. לפי המסורת בשעה זו נולד משיח, כי הבכי והצער הוא סימן לגאולה ולבואו של משיח, רגע השיא הוא גם רגע הנחמה, האבלות של משך השנים הוא סימן התקווה והגאולה כמו שאמר הנביא ישעיהו "שישו אתה מושו, כל המתאבלים עליה", יהי רצון שנזכה לגאולה השלמה. [הרה"ג שמואל רבינוביץ שליט"א]

הרמב"ן עומד על כך שבספר דברים לא נא' אף פעם "וידבר ה' אל משה לאמר צו את בני ישראל", או אמור אל בני ישראל, לעומת עשרות פעמים שפסוקים כאלו נאמרו בחומש ויקרא ובמדבר. מסביר הרמב"ן "הספר הזה עניינו ידוע שהוא ספר משנה תורה, יבאר בו משה רבינו לדור הנכנס בארץ רוב מצוות התורה הצריכות לישראל, ולא יזכיר בו דבר בתורת כהנים ולא במעשה הקורבנות, [והטעם] שכבר ביאר אותם להם והכהנים זריזים הם, אבל בישראל יחזיר המצוות הנוהגות בהם, פעם להוסיף בהם ביאור, ופעם להזהיר את ישראל [שלא יכשלו בעבירות חמורות] כמו בענייני עבודת גילולים, והזהיר בתוכחות וקול פחדים אשר יפחיד אותם בכל עונשי העבירות, ועוד יוסיף בזה הספר כמה מצוות שלא נזכרו כלל כגון הייבום, ודין המוציא שם רע, והגירושין באשה, ועדים זוממים וזולתו, [ולמרות] שכבר נאמרו לו כולן בסיני, או באוהל מועד,

הגמ' במס' תענית כ"ט אומרת שרבי יוחנן אמר אלמלי הייתי באותו דור הייתי קובע את הצום בעשירי, בזמן השריפה שהיה בעשירי, ורבים שאלו הרי רבי יוחנן סובר [בבא קמא כ"ב] "שאשו משום חיציו". המעשה של הצתת האש מתייחס לפי ההתחלה, ואם כן כיון שהתחילה שריפת ביהמ"ק בתשיעי, אז למה סובר רבי יוחנן שצריך לצום בעשירי, צריך לצום בתשעה באב, לפי התחלת השריפה.

אומר הרבי מקוצק, אם דנים לעניין אדם שמעביר אש, הוא נחשב לפי דמקרא, לפי תחילת המעשה, אבל לגבי גוף הפעולה וודאי שהדבר תלוי בזמן משך העשייה, הבכי של תשעה באב הוא לא על מה שהיה, אלא על שנסרף הבית, ולכן לא הלך רבי

בשנאת חנם כתיב: "לא תשנא את אחיך בלבבך", והיא שורש כל הרעות. ראה מה גרמה שנאת אחי יוסף, ועל שנאת חנם אנו בגלות הארוך הזה יותר מכל הגלויות שהיו בסיבת עבודת אלילים, גילוי עריות ושפיכות דמים בבית ראשון, וכשם ש"ואהבת לרעך כמוך" זה כל התורה כולה, כך השנאה להיפך – לעבור על כל התורה. [בר לבב]

לו נתאפשר לנו לבנות את בית המקדש, בוודאי היה כל אחד מאתנו מסייע ככל יכולתו בעבודת הבניין. והנה כידוע, נחרב בית המקדש בעוון שנאת חנם ולשון הרע ואין הוא נבנה מחדש עד שלא יתוקן חטא זה. הרי שמי ששומר לשונו מרע, נוטל חלק בבניין ביהמ"ק. [ח"ח]

הגברים יוצאים ידי חובה בביהמ"ק, והנשים אם רוצות יכולות להדליק ולברך לעצמם, או שהבעל יכוון לא לצאת בביהמ"ק ויוציאם בבית. ד. מי שאינו מתענה כגון חולה, או בעל ברית, לפני שאוכל [אפ' בבוקר] מבדיל על הכוס. ה. קטנים וקטנות יכולים לאכול ללא שמיעת הבדלה. [לביוריס בטל. 5708673]

א. השנה שחל ט"ב ביום א' א"א להחליף בגדי שבת, לחלוק נעליים בשבת, ולהביא הקינות בשבת, אלא יקבעו זמן תפילת ערבית אחר צאת השבת ויחליפו במוצ"ש לפני ערבית. ב. מבדילים במוצאי ט"ב על כוס ללא נר ובשמים. נשים שלא מתפללות ערבית במוצ"ש לא יעשו מלאכה קודם שיגידו "ברוך המבדיל בין קודש לחול". ג. ברכת מאורי האש בדרך כלל

בעקבתא דמשיחא

העמים! מובדל מחוקות העמים, אין לו שייכות עם התרבות שלהם, עם העתונים שלהם, עם המוזיקה והספרים שלהם! מנותק מהם לגמרי! ממחשבתם והשקפתם, מדיבורם ולבושם! וכשמע פעם אחת דיבורים בין בני הישיבה על פצצת האטום, איך אפשר להינצל ממנה וכו' אמר המשגיח שיחה שלמה לבני הישיבה ושאל בתמיהה: איך בן תורה שואל שאלות כאלו? בן תורה שמובדל ומופרש מן העמים, אין לו שום חשש סכנה! הוא מובטח במאה אחוז שינצל!! ואין בזה שום מקום לשאלה ולא 'נערווען' ולא ספקות! ["לקט רשימות" חנוכה, יער'ש עוד].

אמנם לזכות שלא יהיה בנו שום שמץ של גויות צריך עבודה רבה! וכפי שסיפר המשגיח הנ"ל בשיחה, שפעם אחת המתין החפץ חיים עשר דקות בשתיקה לפני שברך "שלא עשני גוי"! ולאחר מכן ביאר את הנהגתו: "בדקתי את עצמי היטב אם אין בי שום נקודה של גוי! ורק אח"כ ברכתי את הברכה..."

סיפר המשגיח דליקווד, הגה"צ רבי נתן מאיר ווכטפויגל זצ"ל, ששמע ממרן ראש הישיבה רבי אהרן קוטלר זצ"ל, שבשעת מלחמת העולם הראשונה באו הרבה לחפץ חיים ושאלוהו, האם זה הקץ וכעת מלחמת גוג ומגוג? אמר להם החפץ חיים שלאחר מלחמה זו יהיה הפסק, ואחר כך שוב תהיה מלחמה ושוב תהיה הפסקה, ואחר כך שוב תהיה מלחמה ועם מלחמה זו יבוא המשיח!

בהזדמנות אחרת סיפר המשגיח, ששמע מרבי אהרן קוטלר, שיש לו "קבלה" מהחפץ חיים, שהמלחמה האחרונה תהיה אתחלתא דגאולה, ובן תורה אמיתי שמובדל ומנותק מן הגוים אין עליו שום שליטה! והוסיף המשגיח, שיש לו ב"קבלה" איש מפי איש מרבי יהושע ליב דסקין ז"ע, שאמר "שבמלחמה האחרונה קודם ביאת משיח, כל הערהליכער אידן ינצל". וביאר הרב ווכטפויגל: מה זה "ערהליך איד"? מי שמובדל מן

לע"נ הרב אהרן שמעון ז"ל, לע"נ הרב שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב יעקב יצחק ב"ר אהרן שמעון ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ דינה ב"ר שלום ז"ל